

[Morten Lange.]

troede jeg såmænd ærligt talt, at den fejl, der var i førsteudgaven, var det korrekte. Der var nemlig byttet om på lån- og legattal, og det svarede udmærket til argumentationen om, at det, der var sket siden sidst, netop var, at de unge årgange var i særlig grad steget så uforholdsmæssigt stærkt. Derfor skulle efter lovens motiver legaterne stige stærkest. Det var meget nemt at forstå. Så kommer der blot en bisætning om, at efter denne argumentation må lånene sættes i vejret. Det er efter min mening et meget letkøbt argument. Jeg kan kun se et virkelig simpelt motiv: at ministeren vil glæde det ærede medlem hr. Ninn-Hansen. Ham har jeg lige selv sagt noget pænt om, så jeg kan ikke bebrejde ministeren, hvis han vil glæde folk. Lidt flere argumenter for at gøre det ville imidlertid nok være gavnlige.

Jeg bliver nødt til at gøre nogle få bemærkninger om disse lån. For det første er det klart, at hvis støtten bliver tilbudt i form af lån, vil mange mennesker spørge sig selv: skal vi ikke hellere tage noget erhvervsarbejde, selv om det er grusomt generende, og selv om det fra de højere læreanstalters side i øjeblikket betragtes som noget af det værste, vi har til at ødelægge studieplanen og korrekt studiegen-nemførelse. Sidste år havde Danske Studerendes Fællesråd over 5.000 ansøgninger om at få anvist erhvervsarbejde, som de anviste, men derudover havde de et langt, langt større antal, som de måtte afvise, fordi der ikke var noget tilbud om erhvervsarbejde. Det bliver ikke nemt, når låne-sektoren bliver udvidet; så bliver der endnu flere ansøgere. Det er ikke det store herlige, kvalificerede arbejde, det drejer sig om. Så vidt jeg har fået at vide, er det i vid udstrækning nærmest lagerarbejde og lignende, som ikke har nogen særlig betydning for studiet og dets emnekreds. Vi har allerede en krise, hvad angår erhvervsarbejde. Jeg har ladet mig fortælle, at postvæsenet ikke længere gider skrive studenter op. Der er så mange,

der melder sig til postvæsenets tjeneste, at man langtfra kan overkomme at beskæftige dem. Sådan ligger det. Det er ikke ret godt.

Endvidere har jeg forstået, at man har erfaring for, når der bevilges lån, at det især er de studerende fra de svagest bemidlede hjem, der har meget tungt ved at få sig selv til at acceptere lånene. Jeg forstår det. Det er netop derfor, lån er en farlig politik, hvis man vil lave demokratisering. Det er en af hovedindvendingerne mod lånene. Jeg tror, det må tages med i udvalgsovervejelserne med betydelig vægt. Jeg forstår det godt. Vi arbejder nemlig her med noget, der hedder højere uddannelse, og som er risikofyldt for dem, der begynder på det. Starter man med en højere uddannelse, er der en ret betydelig risiko for, at man ikke gennemfører den. Det er en sag for sig. Det er et menneskeligt nederlag for mange ikke at gennemføre deres arbejde, men hvis de så også efter 3 års studier ser sig i besiddelse af en gæld på 2.000-3.000 kr., er det en herlig møllesten samtidig at have med.

Jeg tror nok, vi gør os selv en meget dårlig tjeneste ved den flytning med hensyn til lån og legater, der her foreslås gennemført. Den sag glæder jeg mig til at se sagligt dokumenteret i udvalget. Det bliver meget vanskeligt, for hidtil har vi ikke hørt andet end almindelige bekymringer og henvisninger til en ting, som jeg især tror er farlig, nemlig at der er så gode lønninger bagefter, at man sagtens kan betale lånene af, når man engang er ansat. Vi har afskrevet dem, der dumper, men så er der altså dem, der kommer igennem. Jeg ved godt, at der er en hel del akademikere, der tjener nogenlunde brugbart i øjeblikket, men over en længere periode vil den gennemsnitlige studiegæld for dem, der skal ud i akademiske erhverv være et klart argument for lønfastsættelsen og dens størrelse. Staten skal altså nok komme til at betale rigeligt tilbage, hvad man har givet i lån i de sidste år i stedet for klogt at give legater i tide.

Dette har man i virkeligheden for længe siden indstillet sig på i Sverige, hvor man